

УДК 342.34(477)

Калиновський Б. В. — доктор юридичних наук, доцент, завідувач кафедри конституційного права та прав людини Національної академії внутрішніх справ, м. Київ;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9654-0201>;

Кулик Т. О. — кандидат юридичних наук, доцент кафедри конституційного права та прав людини Національної академії внутрішніх справ, м. Київ;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7338-8366>

Методологія дослідження конституційно-правових засад функціонування та розвитку місцевої демократії в Україні

На підставі наукових досліджень у сфері юридичної науки розроблено дієву методологію, що є безумовно специфічною, з огляду на особливості цієї сфери знань. Для проведення успішного наукового дослідження таких явищ державно-правової дійсності, як місцева демократія, наприклад, оптимальним є застосування контекстуального комплексного підходу, що дає змогу органічно поєднати філософську, наукознавчу та правознавчу системи знань, методологічний потенціал яких створив передумови формування й використання способів прагматичного виконання поставлених завдань такого дослідження. Методологію науки конституційного права можна розглядати як вчення про методи, принципи та правила їх застосування під час здійснення дослідження явищ у конституційно-правовій сфері існування (статичних і динамічних елементів конституційно-правової дійсності), що є предметом відповідної галузі юридичної науки. Аргументовано, що в контексті новітнього етапу конституційно-правової реформи сучасна юридична наука постійно здійснює пошук оптимального й універсального методологічного інструментарію пізнання правової дійсності, тому це вчення лишається актуальним серед напрямів конституційно-правових досліджень. У зв'язку із цим у статті висвітлено певні важливі методологічні положення, розроблені в цій галузі юридичної науки.

Ключові слова: методологія науки; наукові методи; наукові дослідження; конституційно-правовий інститут; місцева демократія.

Постановка проблеми. Наукові дослідження у сфері юридичної науки розробили дієву методологію, що є безумовно специфічною зважаючи на особливості цієї сфери знань.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Методологія дослідження конституційно-правових засад функціонування та розвитку місцевої демократії в Україні ґрунтується на наукових доробках провідних методологів юридичної науки та основних положеннях вітчизняних і зарубіжних учених, таких як: С. Алексєєв, В. Бабкін, О. Бигич, О. Васильєв, С. Гусарєв, Р. Давид, А. Заєць, В. Забігайло, О. Зайчук, Ж.-Ж. Карбоньє,

М. Козюбра, М. Корнієнко, А. Колодій, В. Копейчиков, Л. Луць, О. Малько, М. Марченко, М. Матузов, Н. Оніщенко, О. Петришин, В. Погорілко, П. Рабінович, В. Селіванов, О. Скакун, В. Тацій, О. Тихомиров, Ю. Тихомиров, А. Уотсон, В. Шаповал, Ю. Шемшученко та інші. Сформульовані й обґрунтовані вченими основні методологічні положення та підходи дали змогу сформувати власне бачення конституційно-правових засад місцевої демократії в Україні

Виклад основного матеріалу. Для проведення успішного наукового дослідження таких явищ державно-правової дійсності, як місцева демократія, наприклад, оптимальним є застосування контекстуального комплексного підходу, що дозволяє органічно поєднати філософську, наукознавчу та правознавчу системи знань, методологічний потенціал яких створив передумови розробки і використання способів прагматичного розв'язання поставлених завдань такого дослідження. Ураховуючи це, було проаналізовано низку робіт із теорії пізнання [1–10], що дозволило визначити методологічні та методичні підходи до здійснення наукового дослідження.

У науковій літературі зазначається, що методологія науки, методологія юриспруденції і методологія окремих юридичних наук співвідносяться як загальне, особливе і одينية, тому кожна юридична дисципліна трансформує загальнонаукові методи, поняття і системи знань згідно з властивостями домінуючих методів і природи свого предмета. Однак юридичні науки, що ґрунтуються на певному методі, особливо відповідальні за розробку його теоретичних і прагматичних аспектів, причому у взаємозв'язку з іншими методологічними спорідненими науками [11, с. 76].

Методологія у науковій літературі розуміється по-різному. Методологія (methodos – спосіб, метод, log – наука, знання) є наукою про методи. Таким є розуміння цього поняття в його початковому, найбільш уживаному значенні [12, с. 24–25]. Методологія наукового дослідження як складова будь-якої науки фактично забезпечує здійснення наукою основної – пізнавальної функції, яка полягає у розкритті закономірностей і тенденцій розвитку духовних і матеріальних явищ і процесів, інших питань, що нею вивчаються [13, с. 158]. Кондратьєв І. зазначає, що методологічна концепція праворозуміння у предметно і змістовно розгорнутому вигляді охоплює весь світ права, усе правове поле в його істотній єдності, в усіх його визначеннях і реальних проявах [14, с. 37]. Із цим не можна не погодитися. На думку Е. Темнова, методологія – складне утворення, що містить

цілу систему різних підходів, методів, логічних прийомів та інших можливих засобів пізнання державно-правових явищ [15, с. 75]. С. Гусарев, А. Олійник та О. Слюсаренко розуміють методологію як науку про методи, складне утворення, що характеризує систему різних методологічних рівнів і методів пізнання предмета [16, с. 21]. О. Копиленко визначає методологію теорії держави і права як складне утворення, дослідницький інструментарій усієї юридичної науки, передумови та принципи організації теоретико-пізнавальної й практично-перетворювальної діяльності [17, с. 36].

Ураховуючи це, необхідно зазначити, що методологія – це складний багатоступеневий процес пізнання, а відтак, у цьому сенсі варто послуговуватися формулюванням «методологічні принципи науки». Адже саме наука є особливою формою людської діяльності, що склалася історично і має своїм результатом цілеспрямовано відібрані факти, гіпотези, теорії, закони й методи дослідження [18, с. 5].

Практично немає жодного методу, в юридичній науці, який би не застосовувався в інших галузях знання (навіть формально-логічний метод тлумачення права, заснований на законах і методах формальної логіки). Сам процес проникнення в юридичну науку способів, прийомів і процедур дослідження, властивих іншим наукам, не є механічним процесом, а супроводжується відповідною їх перебудовою, трансформацією, пристосуванням до специфіки об'єктів правової дійсності [11, с. 74].

Кожна суспільствознавча наука має свій методологічний інструментарій, за допомогою якого вона вивчає відповідні соціальні процеси, робить висновки та надає пропозиції для практики. У широкому розумінні методологія науки – це система філософських і спеціальних методів. Сучасна наукова парадигма визнає існування таких методів, як філософські, загальнонаукові, конкретно-наукові та спеціально-правові, про що досить розгорнуто викладено в спеціалізованих працях Н. Горбача [19], Д. Дедова [20], Д. Костюка [21] та ін.

Виходячи із зазначеного вище, під методологією дослідження конституційно-правових засад місцевої демократії в Україні слід розуміти систему предметно зумовлених філософсько-світоглядних підходів, принципів, загальнонаукових і спеціально-наукових методів, способів (прийомів) і засобів, які зумовлюють комплексний характер осмислення предмета дослідження та опису його результатів.

На особливості методології дослідження конституційно-правових засад місцевої демократії в Україні зокрема

впливають: 1) комплексний характер дослідження, який визначається тим, що категорія і явище «місцева демократія» є інтегративною категорією, що характеризує механізм здійснення влади територіальних громад, щодо здійснення місцевого самоврядування; 2) знаходження об'єкта дослідження «на стику» декількох як юридичних, так і неюридичних наук (конституційного права, міжнародного права, муніципального права, адміністративного права, державного управління, політології); 3) специфіка предмета дослідження – загальні закономірності розвитку національної системи місцевої демократії в умовах європейської інтеграції, а також шляхи і засоби гарантування її реалізації; 4) необхідність забезпечення обґрунтованості результатів дослідження і можливостей використання його висновків і пропозицій для проведення конституційної, муніципальної та адміністративно-територіальної реформ.

Наукове дослідження будь-якого державно-правового явища, особливо конституційно-правового, зокрема місцевої демократії, вимагає розроблення та обґрунтування комплексу відповідних методологічних підходів і прийомів щодо його вивчення. Це має забезпечити його комплексність і всебічність, достовірність і повноту одержаних наукових результатів, послідовність і організованість наукового дослідження в цілому.

Тому методологія цього наукового дослідження базується на використанні принципу плюралізму у виборі методологічних підходів, методів і прийомів. Адже саме методологічний плюралізм і конкуренція наукових ідей є ознакою того, що представники різних доктрин виявляють свободу наукової творчості, а це – найперша запорука успішності та конкурентоздатності. Тільки сама суспільно-правова практика або життя може дати відповідь на запитання, який метод дослідження є найоптимальнішим [13, с. 163].

При цьому слід урахувати, що методологію юридичної науки можна розглядати ширше ніж сукупність тільки її методів і знань про них, а в ширшому розумінні як сукупність предметних правових теорій, понять, принципів і т. д., у такому випадку вона за обсягом свого змісту наближається до змісту всієї юридичної науки. Наукові знання, виконуючи функцію методу наукового дослідження, дозволяють пояснювати правові явища, виявляти і досліджувати їх нові властивості, прогнозувати розвиток. Так само поняття і категорії юриспруденції, які зафіксовані у відповідних визначеннях і термінах, являючи собою узагальнені результати

пізнання властивостей, зв'язків і відносин правових явищ, є одним з головних «інструментів» наукового правового дослідження.

Метод дослідження проблем – це система заснованих на світоглядно-філософських принципах пізнання відповідного предмета наукових досліджень, правил, прийомів і способів, які дозволяють виявити юридичні особливості, а також змодельювати перспективи її розвитку на майбутнє. На відміну від принципів, які формують світоглядний рівень методології дослідження проблем, методи утворюють її методичне, певною мірою «технологічне» підґрунтя [22].

Поділяємо думку про те, що наука конституційного права на кожному історичному етапі свого генезису виробляла власні підходи до поняття «методологія», які зумовлювалися розвитком соціально-економічних відносин, науки та її методології в цілому та конституційного права як галузі [22].

Отже, методологію науки конституційного права можна розглядати як вчення про методи, принципи та правила їх застосування під час здійснення дослідження явищ у конституційно-правовій сфері існування (статичних і динамічних елементів конституційно-правової дійсності), що є предметом відповідної галузі юридичної науки.

З цього приводу також варто врахувати, що, зважаючи на новітній етап конституційно-правової реформи, сучасна юридична наука постійно здійснює пошук оптимального та універсального методологічного інструментарію пізнання правової дійсності, тому це вчення не втрачає свою актуальність серед напрямів конституційно-правових досліджень. У зв'язку із цим зазначимо певні важливі методологічні положення, розроблені у цій галузі юридичної науки.

Погорілко В. указував, що формування сучасної наукової методології конституційного права в Україні відбувається таким чином: по-перше, шляхом трансформації уже апробованих методів науки радянського державного права; по-друге, через запозичення наукової методології, яка не визнавалася в науці радянського державного права, але практикувалась у зарубіжній науці конституційного права; по-третє, шляхом залучення до методологічного апарату науки конституційного права методів, що використовують в інших науках – соціології, політології, психології, статистиці, кібернетиці, теорії управління, синергетиці тощо [23, с. 184].

Щодо методологічних засад дослідження конституційно-правових відносин в Україні В. Кафарський зауважує, що методологія в конституційно-правовій науці є системою підходів, методів і способів наукового дослідження, виділяючи при цьому філософський і загальнонауковий підходи до методології дослідження організації та діяльності політичних партій в Україні [24, с. 5–25].

Рабінович П. до складу методології включає філософсько-світоглядні підходи; загальнонаукові методи, тобто такі, які використовують у всіх або у більшості наук; групові методи, тобто такі, що застосовуються лише у певній групі наук; спеціальні методи, тобто такі, що прийнятні для дослідження предмета лише однієї науки; дослідницькі методи. До першої групи належать такі методи: матеріалістичний чи ідеалістичний, діалектичний чи метафізичний, визнання чи заперечення об'єктивних соціальних, у тому числі державно-правових, закономірностей і можливості їхнього пізнання, здобуття істинних знань щодо них. До другої групи – структурний, функціональний методи, сходження від абстрактного до конкретного, формально-логічні процедури, аналіз, синтез та ін. Третя група включає методи, що використовуються, наприклад, тільки у суспільствознавстві (скажімо, метод конкретно-соціологічного дослідження). Спеціальні методи, прийнятні для дослідження предмета лише однієї науки, наприклад, юриспруденції – це способи тлумачення норм права, своєрідні прийоми узагальнення юридичної практики. Дослідницькі методи, виділені як окрема класифікація, розподіляють умовно на емпіричні (способи виявлення, фіксування, збирання, систематизації інформації про факти та явища) і теоретичні (способи пояснення, тлумачення зібраних даних, побудови понять, концепцій, прогнозів та ін.) [25, с. 149].

Отже, узагальнено зміст поняття «методологія юридичної науки» полягає в тому, що вона є складним юридично-науковим утворенням; системою різних методологічних рівнів і методів пізнання та вивчення предмета дослідження; наукою про методи; сукупністю прийомів, засобів, способів і принципів вивчення предмета дослідження; інструментарієм дослідника [26, с. 43–44].

Щодо методології дослідження місцевої публічної влади, важливо також наголосити на тому, що методологічні принципи права, які пронизують усю правову матерію і є орієнтиром для прогресивного спрямування законотворчості, правозастосування,

подолання прогалин у праві, правовиховній роботі, мають особливе значення [27].

Вертикальна структура методології наукового дослідження місцевої демократії передбачає такі рівні:

- світоглядно-філософський, на якому визначаються основні напрями і загальні принципи пізнання предмета дослідження взагалі;

- загальнонауковий, що відображає дослідження об'єктів, які охоплює предмет;

- конкретно-науковий, що акцентується на юридичній науці, розглядає предмет як явище правової дійсності;

- спеціально-науковий, де вивчаються окремі властивості об'єкта (предмета).

Висновки. Вибрана як предмет дослідження проблема місцевої демократії в Україні, визначає потребу обґрунтування її теоретичних та прикладних аспектів. Ця проблема є досить складною, має комплексний характер і порушує низку ключових питань, для вирішення яких потрібно застосовувати міждисциплінарні, системні та комплексні методи. Міждисциплінарний характер, багатогранність і складність нашої наукової проблеми зумовлюють необхідність її вивчення з використанням методів різних рівнів методології юридичних наук. Окрім того, важливе значення має теоретичне вивчення не лише об'єкта дослідження, а й становлення та розвиток знань про нього.

Підсумовуючи матеріал про методологію дослідження конституційно-правових засад реалізації місцевої демократії в Україні, доречно наголосити на тому, що потребує удосконалення методологія наукових конституційно-правових і муніципально-правових досліджень щодо адаптації та узгодження загальнонаукової, конкретно-наукової, спеціально-наукової (конституційної та муніципальної) методології стосовно предмета дослідження.

Ураховуючи викладене, можна сформулювати висновок, що методологія конституційно-правових досліджень є важливим питанням, без вирішення якого неможливо рухатися в напрямі пізнання всіх аспектів такого конституційно-правового інституту як місцева демократія, та ефективного розв'язання проблеми забезпечення дійсної реалізації влади народу на місцевому рівні в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Тихомиров О. Д. Юридична компаративістика: філософсько-методологічні засади : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.01 / О. Д. Тихомиров. – Київ, 2006. – 35 с.
2. Андреев И. Д. О методах научного познания / И. Д. Андреев. – М. : Наука, 1964. – 184 с.
3. Столяров В. И. Процесс изменения и его познание. Логико-методологические проблемы / В. И. Столяров. – М. : Наука, 1966. – 252 с.
4. Уемов А. И. Логические основы метода моделирования / А. И. Уемов. – М. : Мысль, 1971. – 311 с.
5. Блауберг И. В. Становление и сущность системного подхода / И. В. Блауберг. – М. : Наука, 1973. – 271 с.
6. Семенюк Э. П. Общенаучные категории и подходы к познанию: философский анализ : монография / Э. П. Семенюк. – Львов : Вища шк., 1978. – 175 с.
7. Бартон В. И. Сравнение как средство познания : монография / В. И. Бартон. – Минск : БГУ, 1978. – 127 с.
8. Лукашевич В. К. Научный метод: структура, обоснование : монография / В. К. Лукашевич. – Минск, 1991. – 206 с.
9. Мірошніченко М. І. Генезис національних правових систем: теоретико-методологічний аспект : монографія / М. І. Мірошніченко. – Київ : Ун-т «Україна», 2007. – 271 с.
10. Закалюк А. П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика : у 3 кн. / А. П. Закалюк. – Київ : Ін Юре, 2007. – Кн. 1 : Теоретичні засади та історія української кримінологічної науки. – 424 с.
11. Порівняльне правознавство (теоретико-правове дослідження) : монографія / за ред. О. В. Зайчука, Н. М. Оніщенко. – Київ : Фенікс, 2007. – 430 с.
12. Лукич Р. Методологія права / Р. Лукич. – М. : Прогрес, 1981. – 304 с.
13. Кампо В. Методологія досліджень конституційної юстиції в Україні: науковий огляд / В. Кампо // Право України. – 2014. – № 6. – С. 158–170.
14. Філософія права : навч. посіб. / [О. О. Бандура, С. А. Бублик, М. Л. Заїчковський та ін.] ; за заг. ред. М. В. Костицького, Б. Ф. Чміля. – Київ : Юрінком Інтер, 2000. – 336 с.
15. Темнов Е. И. О деидеологизации методических подходов в историко-политических и государственно-правовых исследованиях / Е. И. Темнов // Государство и право. – 1992. – № 3. – С. 73–79.
16. Гусарев С. Д. Теорія права і держави : навч. посіб. / С. Д. Гусарев, А. Ю. Олійник, О. Л. Слюсаренко. – Київ : Правова єдність, 2008. – 270 с.
17. Теорія держави і права. Академічний курс : підручник / за ред. О. В. Зайчука, Н. М. Оніщенко. – Київ : Юрінком Інтер, 2006. – 688 с.
18. Основи методології та організації наукових досліджень : навч. посіб. / за ред. А. Є. Конверського. – Київ : Центр учб. літ., 2010. – 352 с.
19. Горбач Н. Методологічні засади сучасних гуманітарних досліджень / Н. Горбач. – Львів : Каменяр, 2007. – 27 с.
20. Дедов Д. И. Юридический метод / Д. И. Дедов. – М. : Волтерс Клувер, 2008. – 71 с.
21. Костюк В. Н. Методология научного исследования / В. Н. Костюк. – Киев–Одесса : Вища шк., 1983. – 178 с.
22. Федоренко В. Л. Методологія дослідження проблем системи конституційного права: основні етапи генезису [Електронний ресурс] / В. Л. Федоренко // Держава та регіони. – 2009. – № 1. – С. 10–17. –

(Серія «Право»). – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Dtr_pravo/2009_1/files/pravo_01_09_Fedorenko.pdf. – Назва з екрана.

23. Погорілко В. Ф. Конституційне право України. Академічний курс : підручник : у 2 т. / В. Ф. Погорілко, В. Л. Федоренко ; за ред. В. Ф. Погорілка. – Київ : Юрид. думка, 2006. – Т. 1. – 544 с.

24. Кафарський В. І. Політичні партії України: конституційно-правове регулювання організації та діяльності : монографія / В. І. Кафарський. – Київ : Логос, 2008. – 560 с.

25. Рабінович П. М. Права людини і громадянина : навч. посіб. / П. М. Рабінович, М. І. Хавронюк. – Київ : Атіка, 2004. – 464 с.

26. Кінаш Б. С. Конституційно-правові норми: теорія та практика реалізації : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02 / Б. С. Кінаш. – Київ, 2008. – 224 с.

27. Цвік М. В. Методологічне значення принципів права / М. В. Цвік // Проблеми методології сучасного правознавства : матеріали Міжнар. наук.-теорет. конф. (Київ, 9–10 жовт. 1996 р.). – Київ, 1996. – С. 34–38.

REFERENCES

1. Tykhomyrov, O.D. (2006). Yurydychna komparatyvistyka: filosofsko-metodolohichni zasady [Legal Comparative Studies: Philosophical and Methodological Foundations]. *Extended abstract of Doctor's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].

2. Andreev, I.D. (1964). *O metodah nauchnogo poznaniia* [About the methods of scientific knowledge]. Moscow: Nauka [in Russian].

3. Stoliarov, V.I. (1966). *Process izmeneniia i ego poznanie. Logiko-metodologicheskie problem* [The process of change and its knowledge. Logical and methodological problems]. Moscow: Nauka [in Russian].

4. Uemov, A.I. (1971). *Logicheskie osnovy metoda modelirovaniia* [The logical basis of the modeling method]. Moscow: Mysl [in Russian].

5. Blauberg, I.V. (1973). *Stanovlenie i suscnost sistemnogo podhoda* [Formation and essence of the systems approach]. Moscow: Nauka [in Russian].

6. Semeniuk, E.P. (1978). *Obscenauchnye katgorii i podhody k poznaniu: fylosofskii analiz* [General scientific categories and approaches to cognition: a philosophical analysis]. Lvov: Vyshcha shk. [in Russian].

7. Barton, V.I. (1978). *Sravnienie kak sredstvo poznaniia* [Comparison as a means of knowledge]. Minsk: BGU [in Russian].

8. Lukashevych, V.K. (1991). *Nauchnyi metod: struktura, obosnovanie, razvitie* [Scientific method: structure, justification]. Minsk [in Russian].

9. Mirosnynchenko, M.I. (2007). *Henezys natsionalnykh pravovykh system: teoretyko-metodolohichniy aspekt* [The Genesis of National Legal Systems: The Theoretical and Methodological Aspect]. Kyiv: Un-t "Ukraina" [in Ukrainian].

10. Zakaliuk, A.P. (2007). *Kurs suchasnoi ukrainskoi kryminolohii: teoriia i praktyka* [The course of modern Ukrainian criminology: theory and practice]. (Vols. 1). Kyiv: In Yure [in Ukrainian].

11. Zaichuk, O.V., & Onishchenko, N.M. (Eds.). (2007). *Porivnialne pravoznavstvo (teoretyko-pravove doslidzhennia)* [Comparative jurisprudence (theoretical and legal research)]. Kyiv: Feniks [in Ukrainian].

12. Lukych, R. (1981). *Metodolohiia prava* [Methodology of law]. Moscow: Prohres [in Ukrainian].

13. Kampo, V. (2014). Metodolohiia doslidzhen konstytutsiinoi yustytzii v Ukraini: naukovyi ohliad [Methodology of Constitutional Justice Studies in Ukraine: Scientific Review]. *Pravo Ukrainy, Law of Ukraine*, 6, 158-170 [in Ukrainian].

14. Bandura, O.O., Bublyk, S.A., & Zaichkovskiy, M.L. (et al.). (2000). *Filosofia prava [Philosophy of law]*. M.V. Kostytskyi, & B.F. Chmilia (Eds.). Kyiv: Yurinkom Inter [in Ukrainian].
15. Temnov, E.I. (1992). O deideologizacii metodicheskikh podhodov v istoriko-politicheskikh i gosudarstvenno-pravovykh issledovaniiah [On the deideologization of methodological approaches in historical, political, and state legal research]. *Gosudarstvo i pravo, State and law*, 3, 73-79 [in Russian].
16. Husariev, S.D., Oliynyk, A.Yu., & Sliusarenko, O.L. (2008). *Teoriia prava i derzhavy [Theory of law and state]*. Kyiv: Pravova yednist [in Ukrainian].
17. Zaichuk, O.B., & Onishchenko, N.M. (Eds.). (2006). *Teoriia derzhavy i prava. Akademichnyi kurs [The theory of state and law. Academic course]*. Kyiv: Yurinkom Inter [in Ukrainian].
18. Konverskii, A.Ye. (Eds.). (2010). *Osnovy metodolohii ta orhanizatsii naukovykh doslidzhen [Fundamentals of methodology and organization of scientific research]*. Kyiv: Tsentr uchb. lit. [in Ukrainian].
19. Horbach, N. (2007). *Metodolohichni zasady suchasnykh humanitarnykh doslidzhen [Methodological foundations of modern humanitarian research]*. Lviv: Kameniar [in Ukrainian].
20. Dedov, D.I. (2008). *Yuridicheskii metod [Legal method]*. Moscow: Volters Kluver [in Russian].
21. Kostiuk, V.N. (1983). *Metodologiia nauchnogo issledovaniia [Methodology of scientific research]*. Kiev-Odessa: Vyshcha shk. [in Russian].
22. Fedorenko, V.L. (2009). Metodolohiia doslidzhennia problem systemy konstyutsiinoho prava: osnovni etapy henezysu [Methodology of studying the problems of the system of constitutional law: the main stages of genesis]. *Derzhava ta rehiony, State and regions*, 1, 10-17. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Dtr_pravo/2009_1/files/pravo_01_09_Fedorenko.pdf [in Ukrainian].
23. Pohorilko, V.F., & Fedorenko, V.L. (2006). *Konstyutsiine pravo Ukrainy. Akademichnyi kurs [Constitutional Law of Ukraine. Academic course]*. (Vos. 1). V.F. Pohorilko (Eds.). Kyiv: Yuryd. dumka [in Ukrainian].
24. Kafarskyi, V.I. (2008). *Politychni partii Ukrainy: konstyutsiino-pravove rehuliuвання orhanizatsii ta diialnosti [Political parties of Ukraine: constitutional and legal regulation of organization and activity]*. Kyiv: Lohos [in Ukrainian].
25. Rabinovych, P.M., & Khavroniuk, M.I. (2004). *Prava liudyny i hromadianyna [Human rights and citizen]*. Kyiv: Atika [in Ukrainian].
26. Kinash, B.S. (2008). Konstyutsiino-pravovi normy: teoriia ta praktyka realizatsii [Constitutional-legal norms: theory and practice of realization]. *Candidate's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].
27. Tsvik, M.V. (1996). Metodolohichne znachennia pryntsypiv prava [Methodological significance of the principles of law]. *Problemy metodolohii suchasnoho pravoznavstva, Problems of the methodology of modern jurisprudence: Proceedings of the International Scientific and Practical Conference*. (pp. 34-38). Kyiv [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редколегії 12.09.2018

Kalynovskiy B. – Doctor of Law, Associate Professor, Head of the Department of Constitutional Law and Human Rights of the National Academy of Internal Affairs, Kyiv, Ukraine;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9654-0201>;

Kulyk T. – Ph.D in Law, Associate Professor of the Department of Constitutional Law and Human Rights of the National Academy of Internal Affairs, Kyiv, Ukraine;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7338-8366>

Methodology of the Study of the Constitutional and Legal Principles of the Functioning and Development of the Local Democracy in Ukraine

Scientific research in the field of legal science today has developed an effective methodology, which is definitely specific because of the peculiarities of this field of knowledge. For successful scientific research of such phenomena of state-legal reality as local democracy, for example, it is optimal to use a contextual integrated approach that allows organically to combine the philosophical, scientific and legal knowledge systems of knowledge, the methodological potential of which has created the prerequisites for the development and use of pragmatic solutions to the tasks such a research. The methodology of the science of constitutional law can be considered as a doctrine of the methods, principles and rules of their application during the study of phenomena in the constitutional and legal sphere of existence (static and dynamic elements of constitutional and legal reality), which is the subject of the corresponding branch of legal science. On this occasion, it should also be borne in mind that, given the latest stage of constitutional and legal reform, modern legal science constantly searches for an optimal and universal methodological tool for the knowledge of legal reality, therefore this doctrine does not lose its relevance among the directions of constitutional and legal research. In this regard, the article describes some important methodological provisions developed in this field of legal science. The problem of local democracy in Ukraine, chosen as a subject of research, determines the need to substantiate its theoretical and applied aspects. This problem is rather complicated, complex and violates a number of key issues that require interdisciplinary, systematic and integrated methods to be addressed. The multidisciplinary nature, versatility and complexity of our scientific problem determine the necessity of its study using methods of different levels of the methodology of law sciences. In addition, it is important for us not only the theoretical study of the object of research, but also the process of formation and development the knowledge about it. Having analyzed the methodology of the study of the constitutional and legal principles of the implementation of local democracy in Ukraine, it is appropriate to emphasize the need for improvement of the methodology of scientific constitutional and legal and municipal-law studies on adaptation and harmonization of general scientific, specific scientific, specifically scientific (constitutional and municipal) methodology in relation to the subject of the study.

Keywords: methodology of science; scientific methods; scientific research; constitutional law institute; local democracy.